

ZDRUŽBE PTIC NA KRAŠKEM POGORIŠČU PRVO LETO PO POŽARU

// Domen Stanič in Davide Scridel

Požar na Krasu je imel najbolj pozitiven učinek na vrste ptic, ki se hranijo s saproksilnimi nevretenčarji. Na sliki je črna žolna (*Dryocopus martius*) na zoglenu črnem boru.

foto: **Domen Stanič**

Obsežni požar, ki je poleti 2022 prizadel zahodni del Krasa, je bil največji v zgodovini Slovenije, saj je zajel več kot 3000 hektarov površin, od tega večinoma gozdov. Gorelo je tudi na italijanski strani meje in skupno je požar tako obsegal 4500 hektarov. Znano je, da imajo požari lahko različne učinke na združbe ptic, ki poseljujejo prizadeta območja. V luči tega se je skupina ornitologov z obeh strani meje odločila za monitoring ptic na pogorišču, z namenom raziskati odziv ptic na požar. Tako nas je devet popisovalcev iz Slovenije in Italije spomladi 2023 opravilo popis ptic na čezmejnem območju pogorišča (občine Komen, Miren-Kostanjevica, Sežana, Doberdob, Tržič in Devin-Nabrežina). Po metodi točkovnega popisa smo dvakrat v sezoni popisali 139 točk, ki so bile postavljene tako na pogorišču kot tudi na neprizadetih območjih (kontrolah). Habitat na popisnih točkah in stopnjo pogorelosti smo ocenili že na terenu, natančneje pa smo ju analizirali šele po terenski sezoni s pomočjo satelitskih orodij in z uporabo statističnih modelov.

SPLOŠEN NEGATIVNI UČINEK POŽARA V PRVEM LETU

Prva obdelava podatkov je pokazala nekatere morda pričakovane, a vendarle zanimive rezultate. Vsi rezultati se nanašajo na stanje združb ptic v prvem letu po požaru in zagotovo niso »dokončni«. Natančneje zaključke bomo lahko naredili šele po nekaj zaporednih sezonah zbiranja podatkov na terenu.

Prvo leto po požaru so bili habitati z drevesno vegetacijo v splošnem vrstno bogatejši od odprtih habitatov, obenem smo več vrst zabeležili na območjih topografskih depresij (v dolinah in vrtačah) ter na območjih srednjih naklonov. Območja, kjer je bil požar silovitejši, so bila vrstno revnejša, najmočnejši upad vrst pa so doživela območja kraške

gošče z vegetacijo nad petimi metri višine in borovi gozdovi. Manj je požar prizadel vrstno pestrost na območjih nizke gošče (pod petimi metri višine vegetacije) in travnikov. Podoben odziv na požar smo opazili pri številčnosti ptic, kjer je bil zabeležen večji upad številčnosti v gozdnatih habitatih. V splošnem pa smo potrdili negativni učinek požara na združbe ptic prvo leto po požaru.

RAZLIČEN ODZIV POSAMEZNIH VRST NA POŽAR

Ker so lahko učinki požara vrstno specifični, smo analizirali še odziv nekaterih indikatorskih vrst za tri tipe habitatov. Gozdni indikatorji so pokazali precej raznolik odziv: na nekatere vrste je imel požar pozitiven učinek (veliki detel), na druge negativen (kratkoprsti plezalček), na tretje pa požar navidezno ni imel posebnega učinka (ščinkavec). Na izbrane indikatorje nizke gošče in grmovja (rjava penica, kratkoperuti vrtnik, slavec) je imel požar negativen učinek. Glavna indikatorja odprtih habitatov (smrdokavra in hribski škranec) pa sta pokazala pozitiven odziv na požar, verjetno zaradi povečanja odprtih površin ter deleža golih tal in nizke trave.

Prvi rezultati naše raziskave kažejo, da je intenziteta požara pomemben dejavnik, ki oblikuje združbe ptic na prizadetih območjih. Zanimivo je predvsem dejstvo, da so med »zmagovalci« tudi nekatere varstveno pomembne vrste ptic, vezane na odprte habitate. Popis ptic na pogorišču imamo namen nadaljevati tudi v prihodnjih sezonah, z namenom spremljanja sprememb združb ptic na pogorišču.

Pri zasnovi in izvedbi raziskave so poleg avtorjev prispevka sodelovali še: Primož Kmecl, Kajetan Kravos, Urška Koce, Matija Mlakar Medved, Sara Cernich, Paolo Utmar, Paul Tout in Lucrezia Pacorini.